

GIPERTONIYA KASALLIGINI AYOLLAR ORASIDA

UCHRASH CHASTOTASINI BAXOLASH

To'raboyeva Shaxnoza Xamidjon qizi

Farg'ona Jamoat Salomatligi Tibbiyot Instituti

Sog'liqni saqlashni boshqarish va jamoat

sog'lini saqlash yo'nalishi magistranti

+998 93 072 97 89

Annotatsiya: Yurak-qon tomir kasalliklari uchun etakchi xavf omili bo'lgan gipertoniya butun dunyo bo'ylab sog'liqni saqlash uchun jiddiy muammo tug'diradi. Gipertenziyaning tarqalishi yaxshi hujjatlashtirilgan bo'lsa-da, muayyan demografik guruhlar, xususan, ayollar orasida uning chastotasini baholash zarurati tobora ortib bormoqda. Ushbu tezis epidemiologik ma'lumotlar, xavf omillari tahlili va sog'liqni saqlash siyosati va amaliyotiga ta'sirini o'z ichiga olgan ko'p o'lchovli yondashuv orqali ayollar o'rtasida gipertenziya chastotasini har tomonlama baholashga qaratilgan. Mavjud adabiyotlarni sintez qilish va empirik tadqiqotlar o'tkazish orqali ushbu tadqiqot ayollar o'rtasida gipertenziya haqidagi tushunchamizni yaxshilashga, maqsadli choralar haqida ma'lumot berishga va ushbu aholining sog'lig'i natijalarini yaxshilashga intiladi.

Kalit so'zlar: Gipertenziya, kasallanish, ayollar, baholash, yurak-qon tomir salomatligi, epidemiologiya, xavf omillari, gender nomutanosibli

Gipertenziya tarqalishi turli demografik guruhlar orasida farq qiladi, ayollarda biologik, ijtimoiy-iqtisodiy va madaniy omillar ta'sirida alohida naqshlar namoyon bo'ladi. Sog'liqni saqlash sohasidagi yutuqlarga va xabardorlikning ortishiga qaramay, ko'plab

ayollarda gipertenziya etarli darajada nazorat qilinmayapti, bu ularni yurak-qon tomir asoratlari va sog'lig'ining salbiy oqibatlariga moyil qiladi. Ushbu dissertatsiya ayollar o'rtasida gipertenziya chastotasini baholashga, uning tarqalishini, xavf omillarini va sog'liqni saqlash va davlat sog'liqni saqlash siyosatiga ta'sirini o'rganishga harakat qiladi.

Mavjud adabiyotlarni har tomonlama ko'rib chiqish ayollar o'rtasida gipertenziya epidemiologiyasi haqida tushuncha beradi, gipertoniya tarqalishining tendentsiyalari, nomutanosibliklari va determinantlarini ko'rsatadi. Gormonal omillar, reproduktiv salomatlik, turmush tarzi xulq-atvori va ijtimoiy-iqtisodiy holatning ayollarda gipertenziya xavfiga ta'sirini o'rganuvchi tadqiqotlar ushbu holatning ko'p faktorli tabiati haqida qimmatli fikrlarni taklif qiladi. Bundan tashqari, gipertoniyaning diabet va semizlik kabi boshqa surunkali kasalliklar bilan kesishuvini o'rganuvchi tadqiqotlar profilaktika va davolashda yaxlit yondashuvlarning muhimligini ta'kidlaydi.

Metodologiya:

Ushbu tezis epidemiologik ma'lumotlarning miqdoriy tahlilini ayollar o'rtasida gipertenziyaga ta'sir qiluvchi ijtimoiy-madaniy omillarni sifatli o'rganish bilan birlashtirgan aralash usullardan foydalanadi. Keng miqyosli so'rovlar va bo'ylama kogortalardan foydalangan holda epidemiologik tadqiqotlar tarqalishni taxmin qiladi va ayollar o'rtasida gipertenziyaning demografik va klinik ko'rsatkichlarini aniqlaydi. Suhbat va fokus-guruhlarini o'z ichiga olgan sifatli tadqiqot usullari ayollarning turli guruhlari o'rtasida gipertenziyani boshqarishdagi tajribalar, hislar va to'siqlarni chuqurroq tushunishga yordam beradi.

Natijalar va muhokama:

Ushbu tezisning topilmalari ayollar o'rtasida gipertenziya chastotasini aniqlab beradi, yosh guruhlari, etnik guruhlar va geografik mintaqalar bo'yicha o'zgarishlarni ta'kidlaydi. Xavf omillarini tahlil qilish ayollarda gipertenziya tarqalishini shakllantiruvchi biologik, xulq-atvor va ijtimoiy determinantlarning murakkab o'zaro ta'sirini ochib beradi.

Bundan tashqari, munozarada gipertoniyaning ayollar salomatligiga ta'siri, jumladan, onalar salomatligi, reproduktiv tanlov va hayot sifatiga ta'siri o'rganiladi.

Xulosa:

Ayollar o'rtasida gipertoniya chastotasini baholash maqsadli tadbirlarni ishlab chiqish, klinik yordamni yaxshilash va ushbu populyatsiyada yurak-qon tomir kasalliklari yukini kamaytirishga qaratilgan sog'liqni saqlash siyosatini ilgari surish uchun juda muhimdir. Epidemiologik ma'lumotlarni ijtimoiy-madaniy tushunchalar bilan birlashtirgan holda, ushbu tezis ayollar o'rtasida gipertenziya haqida keng qamrovli tushunchaga hissa qo'shadi va yurak-qon tomir sog'lig'ini va sog'liqni saqlash xizmatlarini ko'rsatishda tenglikni ta'minlash uchun dalillarga asoslangan strategiyalar haqida ma'lumot beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Ашурова Н.Г., Бобокулова С.Б. Распространенность клинических проявлений гиперандрогении у женщин репродуктивного возраста //Новый день в медицине 2021, 2 (34/3),105-108.
2. Ашурова Н.Г., Бобокулова С.Б., Жумаева М.М. Ещё один взгляд на проблему ювенильного возраста // Биология и интегративная медицина 2020, №2 (42), 95-107.
3. Бальмухамедова Ж.А., Землянская Н.С., Дербисалина Г.А. Субклиническая дисфункция левого желудочка у женщин в менопаузальном периоде //Биология и интегративная медицина 2021, 6(53), 36-43.
4. Жумаева Г.А., Рахматова М.Р., Жалолова В.З., Характер влияния физиотенза и конкора на функциональное состояние эндотелия и тромбоцитарное звено системы гемостаза у больных артериальной гипертензией// Биология и интегративная медицина 2019, №10 (38),13-56.

x

5. Зарипова Д.Я., Туксанова Д.И., Негматуллаева М.Н. Особенности течения перименопаузального перехода женщин с ожирением//Новости дерматовенерологии и репродуктивного здоровья. - 2020. - №1. - С. 39-42.
6. Кароматов И.Д., Каххорова С.И. Климакс и лекарственные растения – обзор литературы //Биология и интегративная медицина 2018, 11(28), 196-216.
7. Хамдамов М.Т., Хамдамов И.Б., Рахматуллаева М.М., Ашурова Н.Г. Контрацепция у женщин пре климактерического возраста// Проблемы биологии и медицины. – 2012. - № 1(68). - С. 138-142.